Ч. 255 (17.621). Львів, субота 15. листопада 1930. Пошзtowa opłata zaplacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

11 Число Українського і Білоруського Виборчого Бльоку 11

РУСИНИ.

Львів, 13. листопада 1930.

Між перспективами, з якими вже нині треба рахуватися як реальними можливостями найближчої будуччини нашого політичного життя, находиться також явище т. зв. „русинів“. Минулися ті часи, коли національний поет оспівував „русина-вояка“, як зразок українського патріотизму! Минулися часи, коли казалося „Niema Rusi, є тільки Росія і Польща“, розуміючи під словом „Русь“ тільки й одиноко Україну та коли називати себе русином належало до цивільної відваги, бо воно означало признаватися до національної відрубности, у відріжненні від націй польської та московської. Національна термінольоґія еволюціонує так само, як рідна мова, як усе, що живе й розвивається. Поки оформилися у модерні скристалізовані нації англійці, французи, німці, італійці — переходили ріжні етапи розвитку й предки їхні звали себе ріжними назвами на окреслення своєї національної приналежности. Коли хто нині закидає галицьким українцям, що вони відкинули назву, якої вживали стільки-то літ тому, той не знає, видно, ані що це таке процес еволюції взагалі, ані зокрема, яку еволюцію перейшла українська нація на шляху свого формування. Прокинена національна свідомість галицьких українців під безпосереднім впливом національного відродження українців Наддніпрянщини, виховуючися на клясиках української наддніпрянської літератури, (Котляревський, Квітка, Марко Вовчок, Шевченко) захоплюючися гаслами, киданими наддніпрянськими громадськими діячами (Драгоманів) та ступаючи у науковому житті під кермою учених-наддніпрянців (Грушевський), проте галицькі українці довго не могли визволитися від ц. к. австрійської печатки „Ruthenenvolk'y. Завдяки наївному остраховї австрійських дипльоматів, щоби назва „українців“ не сприяла соборницькій течії, якої вони не розуміли й до якої не знали як ставитися,—довго одною мовою галичани й наддніпрянці говорили, одну історію признавали, спільну культуру на всіх ділянках життя плекали, спільну політичну думку кристалізували, але ріжними національними назвами себе охрещували. І настав потім знову кумедний час: раніше переслідували людей за називання себе „русинами“, потім заборонювано називати себе „українцями“, втримуючи силоміць назву „русинів“. Так було напр. в усіх державних школах у Галичині на переломі XIX. і XX. ст. аж до вибуху війни, коли ревні (більше в обовязку ніж пересвідчення) учителі пильно викреслювали із зшитків відважніших учнів слова „українець“ і „український“, поправляючи на „русин“ і „руский“ („руський“ вже не вільно було писати, бо „мягкого знаку“ офіціяльний правопис шкільної ради краєвої не признавав!).

Нині знову воскресають „русини“, але не як піонїри української національної свідомости в Галичині й навіть не як відогріті залишки ц. к. австрійських патріотів галицького „беренлянду“, званих „почесно“ „тирольцями сходу“. Нинішня порода „русинів“, це щось цілком іншого: вона не є вступним щаблем розвитку українства ані його анахронічною залишкою; вона є спеціяльно створена для *розбивання українства*. І коли длятого чуємо десь, сказане навіть інколи й без злої волі, слово „русин“, то інстинктовно кожний галицький українець неприємно здрігається, наче від заданої образи: не тому, що це слово означає — так мовити — недорозвиненого або відсталого українця, але саме тому, що у справжньому змісті цього слова міститься *протиставлення* поняттю українця. Ті „русини“, які нині виринають на окутаному ріжними нездоровими випарами політичному овиді, надають цій назві ще яскравішу — гидку — фізіономію та перетворюють її справді у поважну зневагу.

Коли говоримо про політичний овид, маємо на увазі недалекий новий, третій з черги виборний варшавський сойм. До цього часу явища „русинів“ цей сойм не знав. У першому соймі було 5 хліборобів Ількова, які проте не відпекувалися української національности а після перших практичних досвідів зайняли навіть, як відомо, становище виразно опозиційне до тодішньої ендеко-пястівської більшости в соймі та до офіціяльного курсу нац. політики. У слідуючому соймі галицьким ільківцям прийшли на зміну волинські Богуславський, Сеґейда та ще якісь два анонїми. Але й вони не звали себе „русинами“. Навпаки, їхня перша засаднича декларація, мотивуючи своє польське проурядове становище, старалася ґейби перелицитувати українців з Українського Клюбу й Клюбу радикалів щодо вірности українській національній ідеї і т. д. Знаємо зрештою добре, коли, де і перед ким п. Богуславський „каявся“ ще поки дав себе поставити на листу ББ у кремінецькій окрузі та якими мотивами старався виправдати себе в очах старих знайомих-земляків. І пізніше, у соймі, пп. Богуславський і Сеґейда всю свою „діяльність“ обмежили до відчитування елляборатів при нагоді ріжних справ Православної Церкви, (коли нпр. треба було боронити справу розбірки православних церков на Холмщині, справу відложення Прав. Собору чи відому історію у с. Жабчі); зрештою ходили посоловілі по кулюарах і нарікали на „несприятливі умовини праці“. Українцями будь-що-будь були. До цього сойму збираються у збільшеному товаристві — бо вже разом зі своїм „лїдером“ Петьою Певним, — але у виборчій аґітації кличуть на поміч навіть тіни Шевченка й Петлюри, які чейже „русинами“ не були.

Зате тепер, поруч із тими „бебістичними українцями“, готуються увійти до сойму й „русини“: Михайло Бачинський, ославлений „русин“ з „Народнього Дому“ і о. Яворський, — оба вони кандидують на якихось „надійних“ місцях на листі одинки у Самбірщині та Золочівщині і вже нині — як зачуваємо — розводять плян „русинської кампанії“.

Булоб це видовище гідне богів. Нащадки Тараса Шевченка й Симона Петлюри пп. Петя, Сеґейда і Богуславський, „русини“ комерсант Бачинський і „тушпастир“ Яворський, „старовір“ москаль з Виленщини Піменов і може ще хтось відрекомендований до спільного стада. Однак ми не тужимо до концертів такої згармонізованої орхестри. І тому краще подбати, щоби тих музикантів було менше. Віримо, що недільні вибори число „русинів“ зредукують до величини справді — мало грізної!

400 учнів без школи.

Після розвязання української ґімназії в Тернополі.

Останнє число тернопільського двотижневика „Подільський Голос“ з дати 16. ц. м. подає під повищим заголовком інформаційну статтю, котру ми подаємо в цілости з огляду на її загальне, а не тільки місцеве значіння. Стаття не була сконфіскована.

Дня 25. вересня ц. р. розпорядком міністра віроісповідань і освіти розвязано державну українську ґімназію в Тернополі. Цю ґімназію основувало австрійське правительство в 1898. на память пятьдесятьлітнього панування цісаря Франца Йосифа І. і за Австрії звалася вона тому „Ц. к. ювилейна ґімназія ім. цісаря Франца Йосифа І.“ та була призначена для культурних потреб українського населення Поділля. Для цієї ґімназії Австрія вибудувала величавий двоповерховий будинок і вона розвивалася якнайкраще і з її мурів вийшло чимало заслужених нині народніх діячів. З науки в тернопільській ґімназії користали передовсім селянські діти, для котрих давала вона вищу освіту в рідній українській мові. В хвилі розвязання числила ця ґімназія 470 учнів, а перед кількома роками мала вона около сім соток учнів, з того що-найменше около пять соток синів українських селян і тому була вона справді селянською ґімназією в краю.

Після 32-літн. істнування прийшов для цієї ґімназії кінець. Учні опинилися без школи, а її учителі без варстату праці. Як причину розвязання подали польські часописи те, що буцімто деякі учні були вмішані до сьогорічних саботажів (підпалів) і що настрій ґімназії був протидержавний. В останніх двох роках арештовано кількадесять учнів, здебільша за приналежність до Пласта, організації, яку ще недавно дозволили самі шкільні власти, а щойно опісля заказали. Щодо заміту саботажів, то вправді поліція арештувала деяких учнів, але нікому з них судово **ще не доказано,** щоби вони справді виконали ці саботажі.

В учительському зборі було 20 учителів (з того 16 українців і 4 поляків) та директор Михайло Губчак. Польських учителів приділено сейчас до інших шкіл, а директор і українські учителі (кромі трьох) остали без посади. Ліквідацію ґімназії має перевести директор першої польської ґімназії Питель. Учні трьох нижчих кляс можуть вписуватися за дозволом кураторії до місцевих державних польських ґімназій, а учні від четвертої до осьмої кляси в польських ґімназіях поза Тернополем. Деякі учні внесли подання до кураторії і на днях принятo деяких учнів трьох найнижчих кляс до першої (клясичної) ґімназії в Тернополі в числі 17 і до третьої ґімназії (математично-природничої — давніше реальної школи) в Тернополі в числі 31. Подання учнів вищих кляс досі не полагоджені і всі вони нині сидять дома. В дійсности справа стоїть так, що **щонайменше чотири сотні наших хлопців, колишніх учнів розвязаної ґімназії, в біжучому шкільному році не буде взагалі побирати науки, а велика більшість з них до школи вже більше не верне,** бо це діти наших бідних селян, міщан і нижчої служби, котрих не стати на удержання синів в далекому чужому місті.

З початком цього місяця директор Питель повідомив учительський збір про слідуюче рішення кураторії: Директора ґімназії Михайла Губчака і професорів Іларія Бриковича, Івана Боднара, Тому Водяного, Олену Гаврилкову (від рисунків), Івана Галущинського, Павла Дякова, д-ра Данила Керничного, Прокопа Лукасевича, Ярослава Танчаківського, Василя Хірівського, д-ра Льва Цегельського і Дмитра Чопнія (від руханки) **переноситься з днем 1. листопада ц. р. в нечинний стан.** Три професори мають одержати посаду, а іменно Юліян Мінко в

Теребовлі, Олександер Филипович в Ряшеві і Ілля Цінцірук у Бродах.

Перенесені в нечинний стан будуть брати теперішню платню до дня 1. травня 1931 р. і коли їх в міжчасі не покличуть до чинної служби (на що серед відомих теперішніх відносин є мала надія), то з днем 1. травня 1931 р. перейдуть вони на емеритуру, але тільки ті, що мають найменше 10 літ служби. Інші, а таких є три (Гаврилкова, д-р Керничний і Хирівський), останнуть не лишень без посади, але також і **без ніякої платні.** Найтрагічніше положення є проф. Хирівського з передвоєнним професорським іспитом, що фактично служить близько 28 літ, але з російського полону вернув як бувший австрійський старшина доперва 1922 р. і йому не почислено літ служби до 1923 року.

Зовсім зредуковано іспитованого професора д-ра Михайла Соневицького, що вчить вже сім літ і йому дали тільки тримісячну відправу. Д-р Соневицький вніс відклик до міністерства і очевидно піде зі своєю справою до Адміністраційного Трибуналу.

Як причину перенесення в стан спочинку подано всім переведення реорганізації школи. І справді з днем 1. листопада ц. р. отворено замість розвязаної української державної гімназії в Тернополі **польську** дівочу державну гімназію, для вжитку котрої **віддано будинок розвязаної української гімназії.** На разі урухомлено цілу нижчу гімназію, а по феріях має бути вже ціла гімназія з учениць приватної гімназії д-ра Ленкевича, котрій мають відмовити права прилюдности. В цей спосіб ця польська приватна дівоча гімназія буде зліквідована, бо там є високі шкільні оплати, а державні службовики не одержать звороту і будуть змушені післати свої дочки до державної гімназії. Згадати ще треба, що приватна гімназія д-ра Ленкевича має **свій власний** величавий триповерховий будинок і около 400 учениць, в трьох четвертих жидівок.

В Тернополі є тепер чотири державні польські гімназії. На терені тернопільського воєвідства з величезною більшістю українського населення є кромі цього **ще 8 польських державних гімназій** (Бережани, Броди, Бучач, Збараж, Золочів, Камінка Струмілова, Теребовля і Чортків) — разом 12, чотири польські учительські семинарії (Бережани, Заліщики, Тернопіль і Чортків) — разом отже 16 і польська державна промислова школа в Тернополі. На цій великій території, де українська людність числом **около вісімсот тисячів** творить абсолютну більшість населення, не має вона тепер ні одної власної державної середньої школи.

Ця справа без сумніву знайде свій відгомін в новому соймі, бо нею займуться новообрані українські посли.

Льондон радить над Індією.

Два томи дослідів. — Представники офіціяльні та дійсні. — Несподіванки европейської культури в Індії.

У Льондоні зібралася велика державна конференція в справі Індії. Вона має на меті пробувати ще раз розплутати вузол, яким Англія хоче Індію привязати до себе.

На столі перед знавцями і головачами, що радитимуть над цією складною проблемою, лежатимуть два грубі томи, що є наслідком двохлітніх студій т. зв. комісії Сімона. Джон Сімон поїхав в Індію, щоби прослідити справу на місці, як це залюбки роблять ділові англійці. Твір Сімона — зненавиджений гіндусами — стане угольним каменем дипльоматичних дебат.

Основою всіх дискусій буде питання: „Чи Індія дозріла до ролі домінії?" Дві книги Сімона дають відповідь на нього. Відповідь ця не є прихильна змаганням гіндусів. Англійці намагаються переконати гіндусів, що для них самих краще, коли стримають свій гін до самостійности і йтимуть до неї „постепенно".

Британський віцекороль Індії сформулував у своїм часі пропозиції, що йшли багато далі в прихильности для гіндусів, як ті, від яких починає радити теперішня конференція. Тому-то гіндуси навіть не беруть у ній участи.

Єдина політична гіндуська партія, що має всі права домагатися бути виразницею загальних настроїв Індії, не хоче навіть чути про домініяльні права, бо домагається повної незалежности Індії та бореться за неї всіми засобами. За те є на цій конференції гіндуські князі і ріжні впливові діячі, що як політики не грають великої ролі. Князі це володарі-деспоти і виконують свою владу як у добі середновічча: їхні піддані не мають права висловлювати якінебудь погляди, або хоча би бажання.

Їх покликали в Льондон і помістили в королівській палаті на Бакінггем. Засідають при обідах з королівською парою і похитують головами. Тимчасом Ганді сидить у вязниці, а його прихильники продовжують його пропаганду. Вона йде надалі із стихійною силою. Англійський уряд почуває себе покищо настільки сильним, що нехтує цей стихійний здвиг.

Слід пригадати, що вплив Англії на Індію це одна із найсміливіших спроб прищеплення европейської культури в Азії. Ця спроба тріває 70 літ і відбувається на 250 міліонах людей. В Індії є нині 4 европейські університети і 130.000 шкіл, що прийняли чисто европейський плян навчання; є там 3 міліони учнів. Англійці були пересвідчені, що освіта та знання допоможуть їм там, де дипльоматія була за слаба. Що-ж виявилося?

Европейська освіта замість розвивати духово гіндусів підриває їх умово та морально. Гіндуси стають балакливими машинами, без сили волі, а коли беруться за діло, то роблять це так, наче би все їх знання було зайвим мішком на плечах. Вони забувають рідну мову, релігію, фільософію, вікові звичаї, рідню, не стаючи одночасно ні европейцями ні скептиками ні християнами. А що найгрізніше для англійської політики то те, що гіндуси замість бути вдячні англійцям за „овочі освіти" звертаються проти них, бунтуються і навіть мстяться за виховання, що викривило їм душу.

Гіндуси добрі та мягкі з природи і на лоні природи, з менту, коли засвоїли собі европейську культуру стають жорстокими як їхні володарі. Головною причиною, чому досі пропаганда гіндуських провідників не має такого великого практичного впливу це те, що міліони гіндусів неграмотних і поділені на десятки ріжних народів і племен, які говорять ріжною мовою і не почувають зі собою нічого спільного.

Теперішня льондонська конференція є ще одною спробою використати зручно всі ці внутрішні антагонізми Індії та її слабощі. З одного боку міліонове зліпище контрастів, суперечностей і пристрастей, з другого —холодна, пляново обдумана тактика одного із найрозумніших урядів світа.

Картку до голосування

може кожний виборець написати собі сам. Картка мусить бути біла, чиста, неліньована і без ніяких знаків. На картці має бути лише одна цифра

11

навіть без крапки (точки). Тому, що є небезпека, що не всі села матимуть друковані картки, хай кожний виборець-українець собі затямить, що це не звільняє його від голосування. Всі українці голосують лише на

11

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З 15. ЛИСТОПАДА 1930.

АЛЬФОНС ДОДЕ. 58)

МАЦІЦЬКИЙ

ПОВІСТЬ.

Метелик.
А хто-ж є другим дзвоном?

Зозулька.
Не є тобі прихильні дуже Слимаки
Ні панство Муравлі... ні взагалі жінки...

Метелик.
Казали що?

Зозулька (на вухо).
Казала Павучиха
Що ти її не в смак...

Метелик.
Якби лиш стільки лиха!

Зозулька.
А в домі Гусільниць я чула... що аж страх!

Метелик.
Ех, вірю, вірю вже... Та чи в тих домах,
Де виключно є твої приятелі
Таку-же маю славу?...

Зозулька.
Деякі веселі
І молодь за тобою... та зате старі,
Кажуть, що загнався ти в любовній грі.

Метелик (сумно).
Як бачу, то здебільша не маю симпатій.

Зозулька.
Одні тобі за бідні, інші за багаті...
Від Жаб до Сверщиків і до самих Кропив
Про тебе кажуть: „всім нам голову крутив".

Метелик.
А ти що? Чи так само як усі ці дурні?

Зозулька.
Я — ні! ти для мене любий і чепурний!
Везеш чудово... взяв і на бенкет...
Скажи, коли тебе втомив останній лет
То ми могли би десь хоч на хвилинку
Найти вигідне місце... так... для відпочинку...

Метелик.
Я радо... ти-ж тяжка... сідаймо на траву.

Зозулька (показує на Конвалії).
Чудово... на Конваліях лет свій перерву.

Метелик.
Ні, ні! вже маю досить вічно тих Конвалій!
(легким тоном)
Волів би я тепер, дрібки вже охлялий
Зайти ось до сусідок...

Зозулька (почервонівши).
Що? сюди до Рож?
Боюся терня...

Метелик (тягне її).
Ходи дурненька — це-ж найкраща з лож.
(Входять до чаші великої Рожі).

ЗАВІСА.

У третій дії...

Але я не хотів би, дорогі читачі, зловживати вашим терпцем. Знаю, що в наших часах ці вірші не можуть подобатися. Тому перериваю їх і решту переповідаю прозою.

У третім акті запала ніч. Пара виходить разом від Рожі. Метелик хоче відвести Зозульку до її родичів, але вона борониться; вона пяна, паде перекидом на траву і непритомно викрикує. Метелик мусить її віднести до хати. На порозі розстаються і обіцюють собі нову зустріч... Тоді Метелик відходить сам у темряву. Він трохи спянів і посоловів. Пригадує собі сповідь Зозульки і гірко питається себе, чому стільки осіб, яким він не заподіяв нічого злого, ненавидить його... Небо без місяця, вітер віє, на полі зовсім темно. Метелик боїться і йому студено. Але потішає себе, що його приятелька є в безпечному місці, в теплій кімнаті... Тимчасом серед тіней ночі видко великі птахи, що мовчки перелітають через сцену. Засяла блискавка. Недобрі звірі вилізають зпід каміня і глузують з Метелика: „Тепер він попав до нас!" І коли сердега, переляканий, кидається на всі боки Бодяк при дорозі пробиває його своєю шпадою, Медведюх розрізує йому живіт своїми щипцями, волохата Павучиха вириває йому полу його блакитного оксамитного плаща, а Лилик розторощує йому крила. Метелик паде смертельно ранений... Тоді, як він хропить у передсмертних судорогах Кропиви тішаться, а Жаби підтягають: „Добре йому так!"

Досвітком Мурашки, йдучи до праці з лопатами та їдунками находять при дорозі трупа. Ледви глипнули на нього і відійшли, не поховавши його. Мурашки задурно не працюють... На щастя проходять туди малі чорні насікомі Гробарики... У побожнім настрою тягнуть Метелика на цвинтар... Юрба цікавих іде за ними і робить голосні замітки... Малі брунатні Сверщики вигріваючися до сонця кажуть сумовито: „Він занадто кохав квітки!" „Зачасто літав по ночах!" додають Слимаки, а Жучки похожаючи в золотистих киреях бурмотять: „Вів занадто богемічне життя!" І серед усієї юрби ні одного слова жалю за бідним небіщиком. Тільки на леваді Лілеї закрили свої лиця, а Прузики перервали свій спів.

Остання сцена на цвинтарі Метеликів. Коли Гробарики скінчили свою працю, один Хрущ, що повагом ішов за караваном, стає над гробом і виголошує похоронну промову. Лихо в тому, що память його ослабла. Стоїть на лапках, вимахує ними і годину виплутується із ситуації... Коли промовець скінчив, усі відходять, а тоді на пустім цвинтарищі бачимо, як зпоза гробу виходить Зозулька. Вся в сльозах, клякає над свіжою могилою і молиться ревно за свого бідного приятеля.

(Продовження буде.)

Виборчий порадник.

ГОЛОСУВАННЯ ДО СОЙМУ 16. ц. м.

Про голосування:

а) ЗАРЯДЖЕННЯ В СПРАВІ ЛАДУ ПРИ ГОЛОСУВАННІ.

Арт. 62: 1) Переведення голосування належить до обводової виборчої комісії; 2) Від самого початку голосування аж до хвилі його покінчення у виборчому льокалі мають бути присутні без перерви щонайменше предсідник і два члени виборчої комісії або їх заступники; 3) Колиб бракувало членів до цього комплету, предсідник доповнить комісію, покликуючи до неї одну або дві грамотні особи зпоміж присутніх виборців; 4) Предсідник комісії і член комісії, вибраний до писання протоколу не можуть рівночасно покидати виборчого льокалю.

Арт. 63: Вступ до виборчого льокалю мають лише виборці і мужі довіря виборчих ґруп, зголошені повновласниками зпоміж місцевих виборців по одні́м до кожної комісії, або заступники тих мужів довіря по одному для кожного з них.

Арт. 64: День перед виборами, почина́ючи від год. 6-тої вечором і цілий день виборів продажа і подавання алькоголевих напоїв є заборонені на цілім виборчім терені.

Арт. 65: 1) Предсідник може видалити з виборчого льокалю особи, які заколочують спокій або аґітують і заказати їм повороту, не позбавляючи їх права віддання голосу; 2) Мужа довіря чи його заступника може виборча комісія видалити з виборчого льокалю щойно по безуспішнім попереднім упімненні, зазначуючи цей факт і його причини в протоколі комісії.

Арт. 66. У часі голосування не дозволено ані у виборчому льокалі, ані в будинку, де міститься цей льокаль, ані на вулиці чи площі перед входом до будинку в промірі 100 метрів, виголошувати промови, подавати картки голосування і в якийнебудь спосіб голосувати.

Арт. 67: На випадок, колиб масове зібрання публики перепиняло виборцям доступ до виборчого льокалю чи до виборчої урни, предсідник комісії видасть відповідні зарядження, щоб запевнити виборцям свобідний доступ.

Арт. 68: Щоб забезпечити виконання зарядження предсідника в справі удержання безпеченства і спокійного відбуття виборів, адміністраційна влада віддасть у його розпорядження сторожу у відповідній силі.

Арт. 69: 1) Стіл, при якому урядує виборча комісія, слід уставити так, щоб його присутні з усіх сторін бачили. Мужі довіря будуть засідати при столі комісії. На столі слід уставити виборчу урну, яка повинна бути так збудована, щоб без отвирання не можна було видобути з неї карти до голосування; 2) Примірник опеї виборчої ординації повинен находитися на столі комісії для прилюдного вжитку; 3) Перед початком голосування комісія та мужі довіря повинні переконатися, чи урна є порожна. Від цього менту аж до покінчення голосування в ніякому разі не вільно урни отвирати.

б) ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ ГОЛОСУВАННЯ?

Арт. 70: 1) Голосування відбувається при помочі карток до голосування. Картки до голосування повинні бути білої краски. Картка має вміщати тільки заподане словами, або цифрами число листи кандидатів, на яку виборець віддає свій голос; 2) Число може бути відбите на картці механічно або писане.

Арт. 71: 1) Картки до голосування вкладаться до коперти, остемпльованої стемплем предсідника окружної виборчої комісії. Коперти повинні бути зладжені з непрозорого паперу у величині 9×12 цм.; 2) Усі коперти, що їх призначено для одного обводу голосування, повинні бути однакової краски; 3) Коперти не будуть означені ніяким відріжняючим знаком крім стемпля; 4) Остемпльованих коперт достарчає предсідник окружної виборчої комісії на кошт держави.

Арт. 72: Голосування розпочинається в 9. годині зранку і тріває безперервно до 9. год. вечором.

Арт. 73: 1) Голосування відбувається прилюдно в такий спосіб: Виборець підходить до стола, при якому засідає виборча комісія і висказує своє призвище та імя. По провіренні членом, який веде протокол, чи призвище й імя згаданого виборця поміщене у списку виборців, виборець дістає остемпльовану коперту до голосування, вкладає до неї картку до голосування і віддає предсідникові комісії, який, провіривши стемпель на коперті, але не заглядаючи до середини, вкидає її до виборчої урни. Рівночасно члени комісії побіч призвища виборця в обох примірниках виборчого списку зазначують, що згаданий виборець віддав свій голос; 2) Виборці, які задля каліцтва тіла не можуть виконати виборчих обовязків, означених у цьому артикулі, можуть послугуватися помічю довіреної особи.

Арт. 74: Предсідник не може приняти до голосування картки, яку виборець хотів би віддати без вложення її до урядової коперти, також не прийме предсідник коперт, означених якимнебудь іншим знаком крім урядового стемпля.

в) ЗАМІТИ ЩОДО ТОТОЖНОТИ ГОЛОСУЮЧОГО.

Арт. 75: 1) Кожний член комісії і кожний муж довіря може виступити з замітом щодо тотожности голосуючої особи. Ці заміти можуть бути видвигнені тільки доти, доки особа, про яку ходить, не віддала голосу; 2) В такому випадку предсідник виборчої комісії за згодою комісії може зажадати від голосуючого доказання тотожности особи; колиж особа, якої тотожність піддано в сумнів, не предложить документів, які комісія визнає вистарчаючими, тоді та особа може покликатися на свідоцтво двох свідків, особисто відомих хоч би одному членові комісії. Призвища цих свідків і призвище члена комісії, що знають ту особу особисто, мається зазначити в протоколі комісії; 3) Від рішення комісії в справі тотожности виборця нема відклику; 4) На випадок неоднозгідности повиших рішень комісії, слід зазначити це в протоколі.

Арт. 76: 1) Колиб комісії предложено присуд Найвищого Суду, що виборця незгідно з законом поміщено у списку виборців, комісія не допустить виборця до віддачі голосу і вичеркне його з листи; 2) Колиб комісії предложено присуд Найвищого Суду, що виборця незгідно з законом не поміщено у списку виборців, комісія впише його у список виборців, після чого призволить йому віддати свій голос; 3) Усі випадки цього роду повинні бути зазначені в протоколі комісії.

г) ПЕРЕРВА ГОЛОСУВАННЯ.

Арт. 77: Голосування не вільно переривати. Колиб задля подій вищої сили виборчі чинности були на деякий час просто унеможливлені, виборча комісія може продовжувати голосування, або відложити його до слідуючого дня. Таке зарядження мусить бути негайно прилюдно оголошене в спосіб, уживаний в даному місці.

Арт. 78: На випадок перервання голосування виборча комісія опечатає виборчі акти, як також виборчу урну і віддасть її на збереження предсідникові під його особистою відповідальністю. Коли голосування розпочинається вдруге, слід протоколярно ствердити, чи печатки на актах і урні були ненарушені.

д) ЗАМКНЕННЯ ГОЛОСУВАННЯ.

Арт. 79: 1) З ударом 9-ої години вечором предсідник наказує замкнути виборчий льокаль. Від цеї хвилі можуть голосувати ще дальше тільки виборці, які перед ударом 9-ої години увійшли до виборчого льокалю; 2) Коли всі виборці вписані у список виборців, віддали свої голоси, комісія може також перед девятою годиною признати голосування покінченим.

Містерії.

У Львові поліція вернула виборчі летючки, у Луцьку арештовано весь Виборчий Комітет з усім виборчим матеріялом, а в Зборові забрано навіть виборчі карточки!

В середу вранці б. сен. Михайло Галущинський отримав з команди поліції у Львові телефонічне повідомлення, що весь виборчо-аґітаційний та організаційний матеріял, як інструкції, відозви, летючки і т. д., забрані поліцією при ревізії й потім при запечатанні ген. секретаріяту УНДО, є звільнений зпід арешту і що можна його негайно відібрати. П. М. Галущинський зараз таки порозумівся з канцелярією Українського Виборчого Бльоку та пішов з одним урядовцем до слідчого відділу команди поліції, де дійсно весь отой виборчий матеріял видано, дозволено вщерть заладувати цим матеріялом візника та відвезти до домівки Виборчого Комітету. До дня виборів осталося вправді заледви два дні, а всеж рішено цим матеріялом якось покористуватися і куди можна — його розіпхати: цеж, так мовити, матеріял уже понад усякий сумнів леґалізований, а коли сама команда поліції у Львові його видала, значить — ніде в поширюванні його не будуть уже робити труднощів.

Аж ось одночасно, в середу вранці, телефонічна звістка з *Луцька* голосить таке: арештовано там повновласника виборчої листи ч. 11. на округу Луцьк—Рівне інсп. Кобилянського, дир. Олександра Ковалевського, ред. Вол. Островського, б. сен. Власовського, і пп. Бондарука та Вишнівського — всіх, за виїмком п. Островського — кандидатів листи ч. 11. до сойму чи до сенату та весь діловий Виборчий Комітет цієї листи у Луччині. При масових ревізіях *забрано теж увесь виборчий матеріял* — такий самий, який тут у Львові саме в той час звільнено.

Покищо чекаємо потвердження цієї звістки, яка здавалась би неймовірною, колиб не цілком уже безсумнівна звістка зі Зборова: У вівторок 11. ц. м. переведено там масові ревізії й арештовано заст. уповноваженого Окружної Виборчої Комісії ч. 55. Осипа Маланчука, Андрія Сеника, Луку Конопа, Михайла Антоняка (всі зі Зборова), Івана Маланчука (з Кабаровець) і Коріньовського (з Кудиновець) та забрано в Маланчука *весь запас виборчих карток ч. 11.*, призначений на зборівський повіт. Значить: не тільки карточки, але й виборчі летючки і відозви та інструкції є у Львові цілком леґальні, а в Зборові нелеґальними є навіть німі „нумерки".

До катеґорії справжніх виборчих містерій треба зарахувати ще й такі факти „з тихої волинської сторони", яка справді перейде після них до всесвітньої історії.

Отож в Луцьку таємні сили видали й масово розкинули летючку, в якій сказано, що всі чолові й відомі на Луччині українські діячі-кандидати з листи ч. 11 зреклися кандидатур та зірвали з Українським Виборчим Бльоком! Знову на Кремінеччині появилася летючка з покликом „До всіх радикалів", підписана „Голов-

---

Не марнуйте виборчих карточок 11-ки!

З кожного числа „Діла" й інших українських ґазет, які підтримують Український Виборчий Бльок, вирізуйте їх, роздавайте серед рідні, знайомих і сусідів та сховайте ОДНУ КАРТОЧКУ СОБІ ДО ДНЯ ВИБОРІВ! Хай ні одна карточка не пропаде!

11 11 11 11

на Управа Волинського Союзу Радикалів міст і сел", під нею кілька підписів („живих, мертвих і ненароджених"), з яких останній підпис такий: „*Жук Сімон*". Очевидно, що арештований б. посол і чоловий кандидат з листи ч. 11. у Кремінеччині Семен Жук не може протестувати, що „Жук Сімон" і „Жук Семен" не є одна й та сама особа і що він не перейшов на сторону одиники...

Зачуваємо, що на Волині найшлися вже колекціонери листочок і відозв „1-ки", писаних українською мовою; вони носяться із заміром видати цей справді високовартісний історичний матеріял окремою книжкою, а оригінали переслати до Музею Наукового Товариства.

Українські виборці!

Не вірте ніяким поголоскам чи інформаціям про те, немовби у вашій виборчій окрузі знято чи уневажнено листу Українського і Білоруського Виборчого Бльоку ч. 11, або немовби той чи інший кандидат з нашої листи зрікся кандидатури!

Еп. Хомишин не забороняв голосувати на 11!

Деякі польські ґазети принесли звістку, що станиславівський Преосв. епископ Хомишин заборонив греко-католицькому духовенству й вірним своєї дієцезії голосувати на листу Українського Виборчого Бльоку, буцім то тому, що на цій листі фіґурують також кандидати соц.-радикальної та соц.-демократ. партій. Покликуючися на ці голоси, „Гром. Голос" з 15. ц. м. накинувся на Преосв. еп. Хомишина, приймаючи, що видана Ним заборона голосувати на „11-ку" є фактом. Тимчасом ми маємо підставу твердити, що повища вістка *не відповідає правді*. Преосв. епископ Хомишин *не міг* видавати такої заборони. Визначні представники Українського Нац. Дем. Обєднання інформували Його кількакратно посередньо, а потім делегат УНДО, б. сен. Михайло Галущинський безпосередньо поінформував Владику про хід переговорів УНДО з іншими українськими партіями в справі бльоку, вияснив докладно всі причини, які бльок усіх українських партій робить річчю необхідною та просив не робити справі Українського Виборчого Бльоку перешкод ніякими спеціяльними розпорядженнями на терені станиславівської дієцезії. Преосв. епископ заявив, що не дозволить лише священикам кандидувати, одвак не буде анґажувати себе й духовенства також в ніякій іншій виборчій акції та ні словом не згадав ані не дав до пізнання, що завізве до виборчої абстиненції, або — ще гірше — що буде забороняти вірним голосувати на Виборчий Бльок. Очевидно, що після такої розмови Преосвящений епископ напевне таких розпоряджень не видавав і не міг видавати. І справді, в пресовому органі, який стоїть дуже близько до особи Преосв. еп. Хомишина, у „Новій Зорі", не було за весь передвиборчий час ніякого офіціяльного поклику до виборчої абстиненції вірних станиславівської дієцезії ані тим більше подібної явної заборони. Правда, „Нова Зоря" не зайняла взагалі ясного становища до виборів і ні словечком не причинилася теж до *заохоти* своїх читачів, щоби виконали національно-громадський обовязок, не вважаючи на ніякі розходження не лише партійних вірувань, але й навіть релігійних світоглядів, і щоби голосували на єдиний український виборчий список тому, що голосуючи на „11-ку" голосується не на православних ані на католиків, не на націоналістів ані на соціялістів, не на клерикалів ані на лібералів, лише на *українців!* „Н. З." до цієї мудрости не доглупалася і зайняла вигідне становище „наша хата зкраю", причиняючися до ширення баламутства, що в такій загально-національній справі, як вибори, та ще й у такий час, як нинішній, до виборів взагалі хтонебудь може відноситися „зкраю". Однак таке становище „Н. З." треба пояснити собі особистою „політикою" ред. тієї ґазети, який цілісінький час своєї надзвичайно ріжнобарвної життєвої карієри в усіх наіможливіших таборах (також у таборі соціялістів-радикалів!) завжди робив передовсім *особисту* політику, завсіди будучи **„mehr päpstlich als der Papst selbst"** і своєю „ревністю" роблючи медвежу прислугу своїм хлібодавцям. Тому, здається, що й оці „новозорянські" виборчі вихилясикрутаси треба записати на рахунок її безпосереднього „елястичного" редактора. Йому треба теж завдячувати, що проти фальшивих і тенденційних інформацій польської преси, ширених про становище Преосв. епископа Хомишина до виборів, „Нова Зоря" негайно не виступила і не спростувала їх. Бо Преосв. Владика такого становища чейже зайняти *не міг*...

ПІД УВАГУ
повновласникам листи ч. 11 і мужів довіря!

У звязку з виданими зарядженнями пригадується і поручається, аби повновласник листи ч. 11 мав у себе зразки оригінальних підписів мужів довіря нашої листи у всіх виборчих обводових комісіях округи.

Повновласник листи ч. 11 має порівняти ті зразки з підписами мужів довіря на протоколах обводових комісій в часі обчислювання голосів в окружній комісії при устійнюванні виборчих вислідів в окрузі.

Ревізії й арештування.

ЧОРТКІВЩИНА.

В доповненні до допису з **Білобожниці** повіт Чортків, повідомляють нас, що дня 27. X переведено основну 5-годинну ревізію в о. декана Льва Воробкевича, в якого нічого не найшли. Рівночасно поліція перевела ревізію в читальні „Просвіти" і в кооп. „Будучність" — в читальні особливо цікавили поліцаїв книжки. Дальше були ще строгі ревізії у громадян Антона Заячківського, Василя Козара, Василя Юрчишина, Івана Анткова, Івана Кушніра й Івана Ставничого. Ніде нічого не найдено і нікого не арештовано.

В сусідному селі **Калинівщині** переведено ревізію в кооперативі „Згода", а також у Василя Полутренки. В Калинівщині теж нікого не арештовано.

Дня 7. XI. та сама „льотна бриґада поліції" в числі понад 20 людей другий раз зїхала до **Білобожниці** і перевела ґрунтовну ревізію у громадян Івана Бойка, місцевого диріґента хору, вдруге у Василя Козара, справника і в Миколи Савчина. Після того поліція переїхала ще раз до **Калинівщини**, де відвідала громадян Юліяна Підвисоцького, Павла Панича, Івана Чорного, Данила Джаґа й інших. Нічого ніде не найдено і нікого не арештували.

БУЗЕЧЧИНА.

В доповненні до попередніх ревізій перевела місцева поліція при помочі поліції і „стшельцуф" з Камінки ревізії й арешти в отсих місцевостях:

ОСТАННІ ВІСТИ

АНҐЛІЙСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ У ЛЬВОВІ.

Супроваджений до Львова комендантом поліції в Ґаях Вел. редактор Ферсон має поручаючі документи мін-ства внутрішніх справ. Його приняли 13. листопада представники держ. влади у Львові. Дня 13. листопада приїхав до Львова ще один анґлійський журналіст, співробітник льондонської „Морнінґ Пост". Він був на авдієнції у воєводи.

АРЕШТУВАЛИ СВЯЩЕНИКА.

Дня 13. листопада арештували в **Місткові** (пов. Самбір) місц. пароха о. Ст. Макара та передали прокураторові в Самборі. Йому закидають, що виступив проти закону про охорону свободи виборів.

САБОТАЖ?

ПАТ повідомляє: Дня 12. листопада около год. 17.30 перетяв хтось на залізничій стації в Ямниці (Станиславівщина) 4 дроти для урухомлювання залізничих стовпів. У звязку з цим як підозрілих арештували Василя Дейчаковського з Ямниці й 5 інших людей.

ВИВЕЗЕННЯ АРЕШТОВАНИХ ПОСЛІВ.

Крім арештованих українських бувш. послів, яких привезли до Львова, вивезли бувш. посла Бацьмаґу до Радома, а бувш. посла Кватковського відвезуть до Вейгерова. Слідчий суддя сказав, що з Берестя порозвозять б. послів до міст, що є компетентні для їх процесів.

КЕРОВНИК ПОЛІТ. ПОЛІЦІЇ ПЕРЕНЕСЕНИЙ ЗІ ЛЬВОВА.

Центральна влада перенесла зі Львова керовника політичної поліції у Львові ком. Білевича на Поморе. Він сповнятиме тимчасом обовязки команданта поліції в Тчеві. Із ним перенесли трьох тайних агентів: Будного, Ковальчика та Войцеховського.

АРЕШТУВАЛИ Б. ПОСЛА.

У Познані арештували 13. листопада головного кандидата Центролїву б. посла Міхалкевича та директора Польськ-ого Банку Гандльов-ого Мончинського.

ЗА ВИДАЧУ СУДДІ ДЕМОНТА КАРНОМУ СУДОВІ.

Оборонці бувш. послів, увязнених у Бересті н. Б., зложили на руки президента Найв. Суду Погорецького, як предсідника вищого дисциплінарного суду внесення, в якім домагаються видати карному судові суддю апеляційного суду Деманта. Оборонці мотивують внесення тим, що с. Демант знасилував карний кодекс уст. 636 і 649, бо приноровив свідомо проти закону до берестейських вязнів тяжкий рід позбавлення волі. Крім строго правних доказів подані у внесенні всі факти позбавлення волі політичних противників.

БУРЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 12. листопада підчас бурі зірвав вихор бляшану крівлю з маґістратського будинку на Тринітарській площі в Станиславові. В будинку були ятки. Трьох людей було при цьому ранених, із них одного відвезли до лічниці.

ПІМСТИВ ГАНЬБУ СВОЄЇ ДИТИНИ.

У літі мин. року на леваді біля Знесіння (коло Львова) 65-літній Пужак заманив 6-літню дочку робітника Федька Маціюбуха та знасилував її. Дівчинка розповіла це своєму батькові, що небаром надійшов сюди. Маціюбух у гніві ударив Пужака палицею по голові і вбив його на місці. У четвер, 13. листопада вбивник станув перед судом. Зізнання кільканацьох свідків були неприхильні для вбитого. Трибунал увільнив обвинуваченого від вини та кари.

В дні 16. і 23. листопада голосуйте всі на листі „Українського і Білоруського Виборчого Бльоку" число — 11

ПАБСТ ВЕРНУВСЯ ДО АВСТРІЇ.

Майор Пабст, якого були виселили з Австрії до Італії, вернувся 13. листопада до Інсбруку. На італійсько-австрійськім кордоні привитав Пабста командант Гаймвери д-р Штайдле, представник міністра Штаремберґа, урядовці та відділ Гаймвери. Майор Пабст в однострої Гаймвери переглянув почесну варту та у промові підкреслив, що він вірний ідеалам організації. В Інсбруці відбулася парада в честь Пабста. Його витали одушевлено.

ДЕЛЕҐАЦІЯ ШТАЛЬҐЕЛЬМУ У МУСОЛІНІЯ.

Аґ. Аваса повідомляє, що Мусоліні приймав на авдієнції делеґацію Штальґельму. Провідник делеґації Гайнке подякував Мусолініему за щире приняття. Гаймверівці знають, що у боротьбі з марксизмом повинні основуватися на фашизмі та що малі держави в Европі залежні від спільної долі й мусять розвиватися рівнобіжно. Мусоліні відповів **по німецьки**, що після побуту в Італії штальґельмівці могтимуть заперечити очорнення, кидані на Італію та висловив симпатії для Штальґельму.

Дня 8. XI. ц. р. арештовано в **Милятині Старім** касієра місцевої кооперативи Андрія Войтовича і його брата Миколу Войтовича.

Дня 5. XI. ц. р. переведено ревізію в **Новосілках** майже в цілім селі, при чім розкидано селянам стіжки збіжжа, загати і т. д.

Дня 3. XI. ц. р. переведено ревізію в **Острові** у о. Васильківського; того самого дня переведено також ревізію в **Журатині** у Семена Михалюка.

Дня 7. XI. ц. р. переведено ревізію в **Ракобутах** у о. Лиска, в місцевій молочарській спілці, у справника кооперативи Дмитра Сенека, гром. писаря Василя Сороки й інших свідоміших громадян. В Ракобутах поводилися подібно, як у Новосілках.

Тогож дня переведено ревізію в селі **Купче** у місцевого нач. громади, купця Миколи Турчевича й інших свідоміших громадян.

Дня 8. XI. ц. р. переведено ревізію в **Побужанах** у о. Ванчицького,адв. кандидата Семена Лісовця, в місцевій кооперативі й численних громадян, при чім „стшельци" питались, хто є українець.

Також переведено дня 3. XI. ц. р. ревізію в самім **Буську** у місцевій Складниці ПСК, в канцелярії „Рідної Школи" й у місцевих Сестер Йосафаток.

При всіх цих ревізіях нічого нелеґального не найдено. Забрано в декого цензурні видавництва.

ЛЬВІВЩИНА.

Раненько дня 13. ц. м. арештовано в селі **Зашкові**, пов. Львів, і відставлено до Львова секретаря читальні „Просвіти" Михайла Граба і члена надз. ради кооперативи Миколу Мотника. Давніше вже в обох арештованих переводила місц. поліція ревізію, але нічого не найшла.

Дня 12. листопада ц. р. в год. 5. рано арештовано Коваля Михайла, учителя в Рудні під закидом підпалів в Чижикові. Арештованого відставили до постерунку в Левандівці.

Ревізії у львівських лікарів-українців.

Дня 13. листопада переводила поліція ревізії у Львові в лікарів-українців: д-ра І. Курівця, директора Народньої Лічниці, у д-ра Тита Бурачинського, д-ра Маркіяна Дзеровича, д-ра Ярослава Гинилевича (на Левандівці), д-ра Василя Кашубинського, д-ра Ростислава Біласа та д-ра Богдана Макарушки. Шукали за фотографіями.

З Берестя до Львова.

Слідчий суддя Демант, що веде справи б. послів, увязнених у Бересті н. Б., заявив, що слідство майже покінчене та що судові розправи відбудуться у місцевостях, до яких б. посли є приналежні. У звязку з цією заявою перевезено дня 13. листопада вранці до Львова з Берестя б. послів: Вислоцького, Ліщинського, Палїїва та Целевича (УНДО) і д-ра Когута (УСРП). Крім названих у львівських арештах є ще: бувші українські посли д-р Дмитро Левицький, Гринь Тершаковець і Володимир Кохан.

Арештували ще одного анґлійського журналіста.

У Гаях Великих біля Львова арештувала поліція кореспондента шікаґовського щоденника „Дейли Нюз" Джемса Ферсона. Ферсон мав при собі закордонний пашпорт із візою польського консуляту в Льондоні. Кореспондента Ферсона та портієра готелю „Жоржа", що товаришив Ферсонові, спровадили до Львова. Поліція переслухує Ферсона з вільної стопи.

Б. німецького посла засудили на 6 місяців тюрми.

Дня 12. листопада суд у Бидґощі проголосив присуд у процесі бувш. німецького посла Гребе. Його засудили за проступок із 129 § на 6 місяців тюрми.

Арештування в Італії.

В останніх днях фашистівська міліція в північній Італії арештувала знову багато осіб, між ними Ґіна Батістія, сина провідника ірелентистів, якого підчас війни розстріляно за державну зраду. В Ґенуї арештовано професора фільософії д-ра Осипа Ренсі, який зараз помер у вязниці. В р. 1928 він ще був прихильником фашизму, а в цьому році завзято виступав проти Муссолінія. Крім цього у вязниці опинились і б. міністр Белльоті, редактор Фаррі, професори Бавер, Россі, Кантоні, б. посол Перáччіні, інж. Калачі, проф. Меоні і Лаґіні та інші.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Виборчі хвилі.

Вибори ось-ось. Розгулялися людські пристрасти як весняні води. Хвиля за хвилею бє об скалу, на якій стоїть виборець і кожна хоче взяти його в свої обійми. Куди не глянь — повінь виборчої аґітації. Летючки, як листя осінню — летять, летять, летять. І так само як листя богато їх пале в болото.

Найбільше завзято бє об скелю виборця перша хвиля, найгустіше встелюють шляхи летючки одинки. А все те, як кажуть бебісти, для добра народу, якого обкрадав, туманив і нищив удівсько-вшехпольсько-центролівний табор. (Красота — не табор! — Прим. скл.)

Як вдаряє об скелю одинацята хвиля — не знати. Одні кажуть, що сильно, другі кажуть, що легко, а треті, що її і вдаряти не треба, бо український виборець добре пізнає її на бурхливім виборчім озері.

Зате як вдаряє перша хвиля, це бачить і чує кожний, навіть той, який щойно за двацять літ матиме право голосу.

На розпуттях велилюдних зявилася така скількість виборчих гієн, якої ще не було. Виють вони ріжними голосами і на ріжний спосіб, піють, брешуть і блеять аж вуха вянуть.

Кого тільки не кличуть на свідків своєї (добрезаплаченої!) правдомовности.

Петя Певний, що розсівся на т. зв. „Українській Ниві" взявся за переведення доказу, що Матір Божа і Тарас Григорієвич Шевченко були і є за „одинкою".

„Матір Божа заплаче, як не даш голосу на ч. 1!" — каже він до своїх читачів.

Звідки він набрав цієї певности — Бог один знає. Може в Почаївській Лаврі розвідав, а може таки в самій Варшаві від консисторії. Пан Певний людина метка, сюди-туди і дістав відомість.

Або таке:

На першій сторінці „Української Ниви" великий портрет Шевченка, а довкола слова: Голосуй на ч. 1!, Голосуй на ч. 1!

Виходить, що Шевченко забрав голос, щоби баламуцтво не ширилося, і відповідає своїм землякам на кого мають голосувати.

Не бачив я останніх чисел „Укр. Ниви", але думаю, що й там забрали слово важніші земні і небесні сили та дораджують єдиноспасаєму листу.

Так виглядає менш-більш чесний спосіб приєднування голосів на Волині.

В Галичині нема „Української Ниви", але зате є всякі „Селянини", „Голоси Народа" і т. под. летючки.

Що в них не понаписувано!

Пише „Голос Народа" в відозві Рускої Аґрарної Партії: „Вавилоньске мракобісіє покрутило поняття так, що біле стало чорним, а що чорне, стало білим!"

Що мракобісіє, то свята правда і що покрутило теж не брехня.

„Руска Аґрарна Партія поставила собі за ціль господарско-економічну відбудову червеньских (галицких) земель".

Щож — ціль несогірша. Але замість писати „галицких" у скобках, треба було вже все взяти в скобки, так як воно і є на ділі.

Вкінці одна летючка, обговоривши побіжно причини „пацифікації", дає такий виборчий арґумент:

„Таж твій пастир, гр.-кат. свящ. Яворський прилучився..." і т. д.

Не знаю цієї нової політичної зорі, яка зявилася на бебістичнім овиді, але виглядає на першорядну, бо... грубими буквами видрукована.

Коли — як каже пан Петя — Мати Божа буде плакати; коли Шевченко є за одинкою; а ще коли сам о. Яворський прилучився до того, то щож тобі український виборче робити?!

Нема ради. Голосуй! Але я знаю: тобі буде мало одна одинка.

Так голосуй на дві.

Галактіон Чіпка.

Ідентичні методи „Слова Польского" й „Пролетарської Правди".

В ч. 253. „Діла" ми подали за ендецьким „Львівським Кур'єром Поранним" п. н. „Нечуваний документ наших часів" буквальний переклад обіжника голови чортківського виборчого комітету Б. Б. Поява цього обіжника у пресі викликала шалену лють у „Слова Польского". Замісць напятнувати скомпромітованого співпартійника й бодай „про форма" заповісти якесь слідство, або навіть відпекатися звязку з занадто ревним „діячем", „Слово Польске" ні трішки не сумнівається, що той ганебний обіжник дійсно був розісланий і що — він цілком слушний і правильний. Дивна ментальність панів із „Слова Польского" казала їм лише обуритися на ендеків з „Льв. Курєра Пор.", як вони посміли той обіжник оголосити друком та ще й отверто проти нього виступити, замісць потихеньку зсолідаризуватися: адже він звернений проти українців, значить а пріорі добрий і корисний, а його зміст і характер це речі другорядні й байдужі. Отож львівські ендеки були з ласки „Слова Польского" відразу іменовані прононсованими союзниками „українських сепаратистів", а чоловий кандидат ендеції у Тернопільщині й передовик „Льв. Курєра Пор." д-р Владислав Свірський удостоївся докору, чому він не зголосився на виборчу листу УНДО! Мало того. Нинішнє „Слово Польске" (з 14. ц. м.), поміщуючи замітку про те, що „Діло" передрукувало згаданий обіжник, дозволяє собі на таку замітку:

„Діло", передруковуючи статтю, стримує себе від коментарів, уважаючи, що вирущив його достаточно ендецький орґан".

Точнісько таких самих метод уживають
у відношенні до „Діла" більшовики. Кілька
днів тому ми цитували голоси з „Пролетар-
ської Правди", між якими було запевнення,
що „Діло" тому „навмисне" пропускало до-
кладні описи подій з краю підчас т. зв. паци-
фікаційної акції, щоби „боронити своїх поль-
ських однодумців". Там — значить — навмисне
мовчали і тут навмисне мовчимо, — словом,
у всіх справах, в яких „Діло" мовчить, грає
ролю „вища політика"; або союз з санацією,
або з ендецією! Але ми не дивуємося: редак-
тори „Пролетарської Правди" у Київі та
„Слова Польского" у Львові справді не мо-
жуть уявити собі того, як можна не писати
про щось свобідно й розмашисто, коли їм
тільки забажається?! Писати згідно з комуні-
стичною совістю у царстві совітів та нео-
санаційним світоглядом у Польщі в 1930 році.
Чейже свобода друкованого слова є для них
повна і необмежена!

НОВИНКИ

— **Байки з тисячі й одної ночі про українського князя Макогона.** Що краківський Курерок про українські справи виписує такі гумористичні історії, яких не придумав би нераз і редактор „Зиза", то ми всі знали, але те, що читаємо з останнім числі цього краківського щоденника, мабуть не придумалаб славна Шехеризада із казок „Тисячі й одної ночі". Читаємо там, що сотник американської фльоти Макогін, прогнаний недавно поза межі Польщі, любився з дочці адмірала американської фльоти і хотів з нею женитися. Адмірал відмовив йому і тоді українець Макогін, щоби здобути ласку улюбленої дівчини та її батька, почав переконувати їх, що він є внуком останнього гетьмана України Розумовського та що і сам буде гетьманом. Тоді то дочку адмірала закортіло бути жінкою бу-

дучого гетьмана і вона вийшла за нього заміж,
а адмірал дав дочці велике придане: Збогатив-
шись коштом адмірала, Макогін втиснувся в
дипльоматичні круги і граючи ролю українсько-
го мецената, стояв на услугах ріжних дефензив
східньоевропейських держав, виступаючи перед
українцями як муж довіря президента Зедине-
них Держав Гувера, який начебто підтримував
акцію сотника Макогона для здобуття гетьман-
ського престола в Київі. Цей Макогін був такий
хитрий, що навіть маршал американської армії
Першінґ повірив у його гетьманське походжен-
ня та подарував пані Макогоновій свою фото-
графію із підписом та дедикацією, в якій паню
Макогонову називає „княгинею Розумовською".
В тому дусі написана ціла стаття. Читаючи цю
статтю, мається враження, що „Ілюстровани Ку-
рєр Цодзєнни" редагує якась Шехеризада.

— **Польське військо матиме парадні однострої.** Історичне Бюро М. С. Військ. опрацьовує проекти парадних військових одностроїв для старшини і рядовиків. Ці проекти розгляне окрема комісія і передасть до затвердження міністерству. Ці однострої будуть подібні до військових мундурів польського війська, з доби варшавського князівства.

— **Любов наївної дівчини до ненаївного львовянина перед судом.** Ванда Бережницька, дочка власника реальности і заступника фірми фабрики чоколяди, здобувши освіту в монастирі в Бельську, вернула 1927 р. до Львова і замешкала у родичів на Стрілецькій Площі напроти будинку рятункового поготівля. Ванда була молоденька, не знала життя ні людей і як метелик летіла до всього, що світиться, не знаючи, що можна спалити свої крила. Одного дня побачила 30-літного санітаря рятункового поготівля Петра Ольшевського і він так припав її до вподоби, що вона сама зателефонувала до нього перша і запропонувала йому своє серце. Санітар Петро Ольшевський був не в тімя битий: він не відштовхнув дівчини від себе, але дав їй відчути, що окрім її серця, він потрібує грошей. Наївна дівчина так боялась втратити свого хлопця, що викрадала в батька гроші і давала їх Ольшевському, а Ольшевський частину грошей пропивав і гайнував на гулянках, а частину, в сумі 5500 золотих складав у касі ощадности на чорну годину. Таким чином хитрий санітар виманив у наївної дівчини понад 50.000 золотих. Батько Ванди довідався про любов дочки до санітаря рятункового поготівля і вилаяв дочку та заявив, що ніколи не позволить її вийти заміж за чоловіка, який звозить з міста бабуні переїхані автомобілями та замітає кімнати рятункового поготівля. Батько навіть грозив, що як санітар не залишить його дочки в спокою, то він йому поломить ноги. Мати поломані ноги і опинитись в рятунковім поготівлю, це річ не приємна навіть для того, хто в тому поготівлю постійно працює, але зрезиґнувати санітареві із дівчини, яка крім серця офірувала йому і гроші та ще й купувала убрання та золоті дарунки, це не так легко і санітар далі залицявся до п-ни Ванди. Зажурений батько, бажаючи розлучити цю недібрану пару, переселився із Стрілецької Площі на вул. Зибликевича. Але до своєї небоги, нема далекої дороги і санітар бігав аж на вул. Зибликевича. Вкінці батько Ванди завважив, що дочка обкрадає його і довідався кому віддає гроші та подав справу до суду. І дня 12. ц. м. перед львівським судом станув санітар Петро Ольшевський, його наречена Ванда Бережницька, багато свідків, між ними і батько Ванди. Ванда призналась, що віддавала Петрові гроші, бо він обіцяв їй оженитись з нею. Справа мала дуже багато цікавих ментів і скінчилась тим, що Петра Ольшевського засудили за вимантання крадених грошей в наївної дівчини, на півтора року вязниці.

— **Сезонові робітники для Франції.** Еміґраційний Синдикат подає на основі урядових джерел, що на листопад потребують у Франції в загальному числі 1.414 робітників, в цьому 710 рільних, 615 до копалень вугілля, 40 до копалень руди, 49 до промислу. Хто хоче їхати, має зареєструватись у Держ. Уряді Посередництва Праці.

— **Трагедія матери.** Сотник польської армії Колаковський, розвівся зі своєю жінкою Яніною і він замешкав у Львові, а вона у Варшаві. Двоє дітей цього подружжя забрав до себе Колаковський, а щоби спалити всі мости між собою і жінкою, Колаковський заборонив своїй колишній дружині бачитись з її дітьми. Нещаслива мати довший час томилась тугою за дітьми і старалась бачитись з ними, а коли це не вдалось, вона стрілила собі в чоло і ранила себе смертельно. Умираючи в лічниці, просила привезти до неї її діти, щоби хоч на них подивитись, але заки діти приїхали, вона була мертва.

— **Поліціянт смертельно ранив вязня.** Михайло Ківан убив свою наречену і за те мав сидіти десять літ у вязниці в Ліді. Коли на днях його перевожено, з одної вязниці до другої, Ківан пробував утекти і сховався на стації між вози, але постерунковий стрілив за ним 6 раз і смертельно поранив. Тепер Ківан замість до вязниці дістався до лічниці.

— **Військовий музикант шпіоном.** У Липську закінчився процес проти музиканта німецького полку Адама, який разом зі своєю жінкою зраджував військові тайни свого полку в користь сусідніх держав. Адама засуджено на 10 літ вязниці, а його жінку на 5 літ. Сконфісковані в Адама 12.000 марок віддано на власність держави.

— **Самовбивство короля заліза.** На днях застрілився Карло Купельвізер, власник острова Бріоні недалеко Трієсту та численних фабрик заліза. Наложив він на себе руку у своїй прегарній віллі на згаданім острові у 50 році життя. Смерть цього багатого і здавалося щасливого фабриканта, якого звали „королем заліза“ викликала в Триєсті сензацію, тим більше, що причина самовбивства нікому невідома.

— **Видержав 72 години без поживи.** Минулої суботи недалеко пристані Гумбольта затонув корабель „Бруклін“, а з ним один старшина. По 72 годинах вдалось добути цей корабель зпід води і виявилось, що затоплений старшина сидить живий у кріївці корабля, недоступний для води. Він був майже непритомний зі страху і голоду, але є надія зберегти його при житті.

— **Зі страху перед ДПУ збожеволів.** Урядовець радянської торговельної місії в Берліні Фрідман чимсь прогрішився перед радянською владою і дістав наказ негайно вернути до Москви. Фрідман знав, що там ДПУ його розстріляє і так цього настрашився, що збожеволів і опинився в домі для умово хорих.

З кіна.

МАРУСЕНЬКА: *„НАДДУНАЙСЬКИЙ ВАЛЬС“.*

Відень досі славний блакитним Дунаєм і рожевими вальсами. Із цього погляду, як каже герой цієї блакитно-рожевої фільми, в ньому нічого не змінилося від смерти цісаря. Тільки нема в ньому володарів із блакитною кровю. Залишився віденцям сентимент до доби цісарської величі. Архикняжна, що живе на вигнанні, в нуждї, найде свого блудного лицаря. Це не буде архикнязь; героями нинішної доби є скромніші професії, нпр. балетмайстри.

Фільма легка та приємна як віденська музика, недурно її героя грає Гаррі Лідке: не тільки кіноманки мріють про нього; архикняжни теж. Яким простим і дотепним способом віденський балетмайстер може здобути серце дівчини з блакитною кровю про це можуть довідатися ті, що люблять любовні історії прості як сюжет оперетки і легкі як віденські вальси.

Архикняжною була американська артистка...

Адже американські фільмові артистки є сучасними архикняжнами. *м. р.*

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 13. листопада п. р. масло пріма експортове солене 4·70 зол. масло пріма бльокове несолене 4·70 зол., літра молока 0·38—39 сотиків, літра сметани 1·70 зол., копа яєць 12·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 14. листопада, год. 7·30 веч. „Фіялка з Монмарт“.

Субота 15. листопада, год. 3·30 поп. „Господарський баль“, Заблоцького; год. 7·30 веч. „Фіялка з Монмарт“.

Неділя 16. листопада, год. 3·30 поп. „Дімок трьох дівчат“; год. 7·30 веч. „Фіялка з Монмарт“.

Театр Рінкородностей (в Нар. Домі):

Пятниця, 14. листопада год. 7·30 веч. „Дорота Ангерман“.

Субота 15. листопада, год. 7·30 веч. „Дорота Ангерман“.

Неділя 16. листопада, год. 3·30 поп. „Хоробрий вояк Швейк“; год. 7·30 веч. „Дорота Ангерман“, Гавптмана.

Малий Міський Театр:

Пятниця, 14. листопада, год. 7·30 веч. „Перша пані Сельбі“.

Субота, 15. листопада, год. 7·30 веч. „Перша пані Сельбі“.

Неділя, 16. листопада, год. 3·30 поп. „Вічне перо“; год. 7·30 веч. „Перша пані Сельбі“.

„Театр Новин“ в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 15. листопада, год. 7·30 веч. „Тітка Карла“, премієра.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Ніч насолод“ (Ів. Петрович).

КОПЕРНИК: Звукова фільма: „На Сибір“.

КОЛЬОСЕИ: Нечинне.

ЛЕВ: Звукова фільма: „На Сибір“.

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Наддунайський вальс“.

ОАЗА: Царський кур'єр. (Іван Мозжухін).

ПАН: Трагедія Габсбургів (дві серії разом).

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Дорога до раю“ (Ольга Чехова).

ПАСАЖ: Пат і Паташон як королі моди. Звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: Мадам Рекамьє. Звуковий додаток.

РАИ: Звукова фільма: „Погании“ (Рамон Новаро).

ХИМЕРА: Тераиста доля.

ФАТАМОРГАНА: Бригада смерти.

СТИЛЕВЕ: Місто чудес (Фербенкс). Залюблений небіщик.

УТІХА: Біле пекло Піз Палю. Доброволець.

Програма радіо.

Пятниця 14. XI. 1930.

Варшава (1411,7) 20·15 Концерт фільгармонії. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Квартет мандолінистів. **Копенгаґа** (281) 20·00 Концерт. **Льондон** (356,3) 13·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 18·45 Мадярські пісні. **Харків** (426) 16·00 Гумор і сатира. **Рим** (441,2) 12·45 Радіоквінтет. **Прага** (486,2) 16·30 Музика. **Будапешт** (550,5) 17·30 Мадярські арії. **Париж** (1724,1) 16·45 Концерт. **Москва** (1481) 15·00 Концерт.

Субота 8. XI. 1930.

Варшава (1411,7) 16·45 Твори молодих музичних талантів. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·35 Радіоорхестра. **Льондон** (356,3) 18·15 Танкова музика. **Берлін** (419) 16·30 Концерт. **Харків** (426) 16·00 Концерт. **Стокгольм** (435,8) 16·00 Популярна музика. **Рим** (441,2) 12·45 Легка музика. **Прага** (486,2) 19·20 Концерт. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля Ледерера. **Будапешт** (550,5) 12·05 Балалайкова орхестра. **Париж** (1724,1) 10·00 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Позір, Грималівщина і Скалатщина! Прошу ВП. о. Парохів скалатського і грималівського деканату в понеділок дня 17. ц. м. по виборах до сойму і 24. ц. м. по виборах до сенату повідомити мене про вислід виборів і подати точно, кілько було управнених до голосування і кілько голосів віддано на поодинокі листи. — **Олександер Пісецький**, голова Повітової Організації в Грималові.

Учениці дівочої гімназії Р. Ш. в Станиславові зложили з нагоди іменин директора 100 зол. на будову власного гімназійного будинку. 880

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.